

Briselē, 10.3.2021.
COM(2021) 110 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par ES humanitāro rīcību: jaunas problēmas, tie paši principi

1. Ievads — jaunas un iepriekš pastāvējušas problēmas ES humānās palīdzības jomā

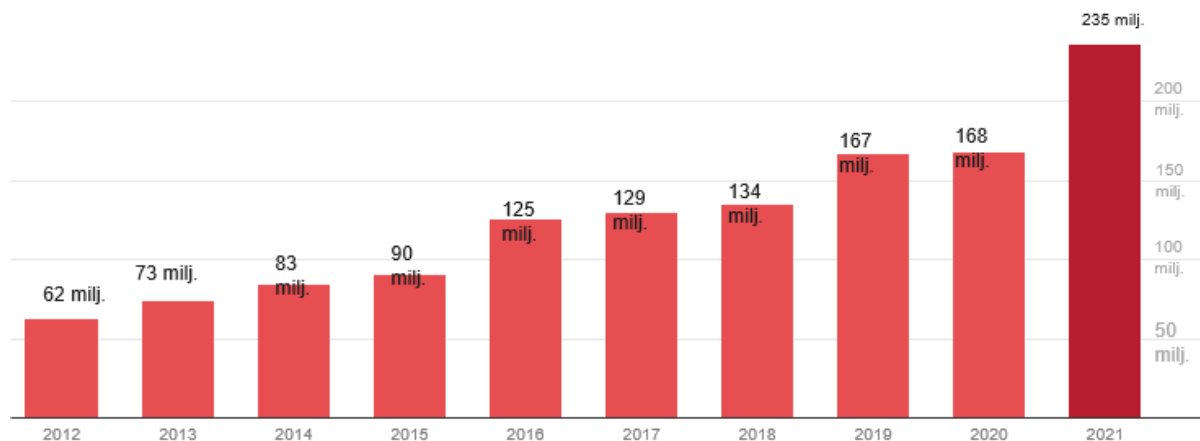
Eiropas Savienība kopā ar tās dalībvalstīm ir **pasaulē vadošā humānās palīdzības sniedzēja** — tās sniegtās humānās palīdzības īpatsvars pasaulē ir 36 %¹. Pasaulē pastāvīgi palielinās konfliktu un katastrofu ietekme, tādēļ humānā palīdzība ir svarīgs ES ārējās darbības pīlārs un tai ir būtiska nozīme ES vērtību izplatīšanā visā pasaulē.

Taču humānā palīdzība pašlaik sastopas ar agrāk nepieredzētu problēmu kopumu, ko saasina Covid-19 pandēmija. **Humānās palīdzības vajadzības ir sasniegušas visu laiku visaugstāko līmeni** — to lielā mērā nosaka valstisku konfliktu atkalparādīšanās², kā arī klimata pārmaiņu, vides degradācijas, pasaules iedzīvotāju skaita pieauguma un nelietpratīgas pārvaldes ietekme. Tomēr visā pasaulē palielinās **plaisa starp humānās palīdzības vajadzībām un pieejamajiem resursiem. Pamatnormas un principi tiek apstrīdēti** iepriekš gandrīz nepieredzētā veidā, padarot palīdzības sniegšanu vēl sarežģītāku un bīstamāku.

Šajā paziņojumā izklāstīts, kā ES var stāties pretī šīm grūtībām, sadarbojoties ar saviem daudzveidīgajiem humānās palīdzības partneriem un citiem palīdzības sniedzējiem.

Humānās palīdzības vajadzības — augšupejoša līkne, kuru ievērojami virza uz augšu Covid-19 un klimata ietekme

Cilvēki, kuriem nepieciešama palīdzība (2012-2021)

Skatīt, sākot no Globālās humānās palīdzības pārskata publicēšanas uzsākšanas. Iedzīvotāju skaita un reģionālo plānu reaģēšanai uz bēgļu pieplūdumu (RPRBP) finansiālo vajadzību radītājos ir veiktas izmaiņas pārklāšanās ar humānās palīdzības reaģēšanas plāniem (HPRP) dēļ.
Diagramma — ANO 2021. gada Globālās humānās palīdzības pārskats • Avots: [Humanitarian Insight](#)

ES pasaules mēroga atbildība humānās palīdzības rīcībspēka lomā nekad nav bijusi tik spilgti izteikta kā kopš **Covid-19 pandēmijas** sākuma. Tiek prognozēts, ka 2021. gadā pandēmijas

¹ 2020. gadā ES un dalībvalstu piešķirtā finansējuma kopsumma bija 7,577 miljardi EUR (<https://fts.unocha.org/>).

² Sk. *Peace Research Institute Oslo, Conflict Trends: A Global Overview, 1946–2019.*

rezultātā galējas nabadzības apstākļos būs nonākuši 150 miljoni cilvēku³. Covid-19 pandēmija ir saasinājusi jau pastāvošo nestabilitāti un nevienlīdzību un vēl vairāk pastiprinājusi humānās palīdzības vajadzības. Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) lēš, ka 2021. gadā humānā palīdzība būs nepieciešama gandrīz 235 miljoniem cilvēku, t. i., katram 33. cilvēkam pasaulē. Tas ir palielinājums par 40 % salīdzinājumā ar aplēsēm par vajadzībām 2020. gadā (pirms Covid-19) un gandrīz trīskāršs apjoms salīdzinājumā ar 2014. gadu. Piespiedu kārtā pārvietoto personu skaits kopš 2010. gada ir divkārojies, līdz 2019. gada beigām sasniedzot 79,5 miljonus⁴. Pašlaik humanitārās krīzes vidēji ilgst vairāk nekā deviņus gadus, un daudzviet, tostarp Eiropas kaimiņreģionos, tās noris ievērojami ilgāk. Tādējādi pārāk daudzas humanitārās krīzes tiek “aizmirstas”⁵.

ES un tās dalībvalstis ir reaģējušas, 2020. gada aprīlī izveidojot **Eiropas komandas**⁶ reaģēšanas pasākumu kopumu 38,5 miljardu EUR vērtībā — 3,49 miljardi EUR no tiem piešķirti ar pandēmiju saistītiem ārkārtas reaģēšanas pasākumiem un humānās palīdzības vajadzībām.

Klimata pārmaiņas saasina vides degradāciju un dabas resursu neilgtspējīgas apsaimniekošanas sekas, vienlaikus palielinot humānās palīdzības vajadzības. Papildus arvien biežākiem un nopietnākiem katastrofas izraisītiem dabiskiem apdraudējumiem klimata pārmaiņas un vides degradācija ir starp galvenajiem konfliktu, pārtikas nepietiekamības un cilvēku pārvietošanas cēloņiem. 2018. gadā vētru, plūdu, sausuma un dabas ugunsgrēku rezultātā starptautiska humānā palīdzība bija nepieciešama aptuveni 108 miljoniem cilvēku⁷. Līdz 2050. gadam ar klimatu saistītu katastrofu un klimata pārmaiņu sociālekonomiskās ietekmes dēļ humānā palīdzība ik gadu varētu būt nepieciešama 200 miljoniem cilvēku⁸.

Augošs finansējuma trūkums un nemainīgi šaurs palīdzības sniedzēju loks

Visu ANO humānās palīdzības aicinājumu summa 2020. gadā bija gandrīz 32,5 miljardi EUR, kas ir visu laiku visaugstākais rādītājs, kuru ietekmēja arī Covid-19. Turklāt pastāv finansējuma deficīts 17,5 miljardu EUR apmērā, kas ir vairāk nekā puse no aicinājumu summas. Saskaņā ar ANO datiem ir nepieciešama sākotnējā summa 29 miljardu EUR apmērā, lai 2021. gadā segtu tās humānās palīdzības aicinājumus⁹. Neraugoties uz to, ka ES un daži citi palīdzības sniedzēji pēdējo gadu laikā ir būtiski palielinājuši sniegtās palīdzības apjomu, ANO humānās palīdzības aicinājumu globālā humānās palīdzības finansējuma summai palielinoties no 4,1 miljardiem EUR 2012. gadā līdz 15 miljardiem EUR 2020. gadā, **tomēr strauji palielinās globālā humānās palīdzības finansējuma deficīts. Sagaidāms, ka šis deficīts turpinās palielināties, jo palīdzības**

³ Pasaules Banka, *Global Economic Prospects*, 2021. gada janvāris.

⁴ UNHCR, *Global Trends, Forced Displacement in 2019*, <https://www.unhcr.org/globaltrends2019>.

⁵ Humanitārās krīzes, kurām ir raksturīga ierobežota palīdzības sniedzēju reakcija, kopējā finansējuma nepietiekamība un neliela masu informācijas līdzekļu uzmanība.

⁶ Eiropas komandu veido ES, tās dalībvalstis, to diplomātiskais tīkls, finanšu iestādes, tostarp valstu attīstības bankas un īstenotājas aģentūras, kā arī Eiropas Investīciju banka (EIB) un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB). Plašāka informācija: https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/eu-global-response-covid-19_en#header-2844

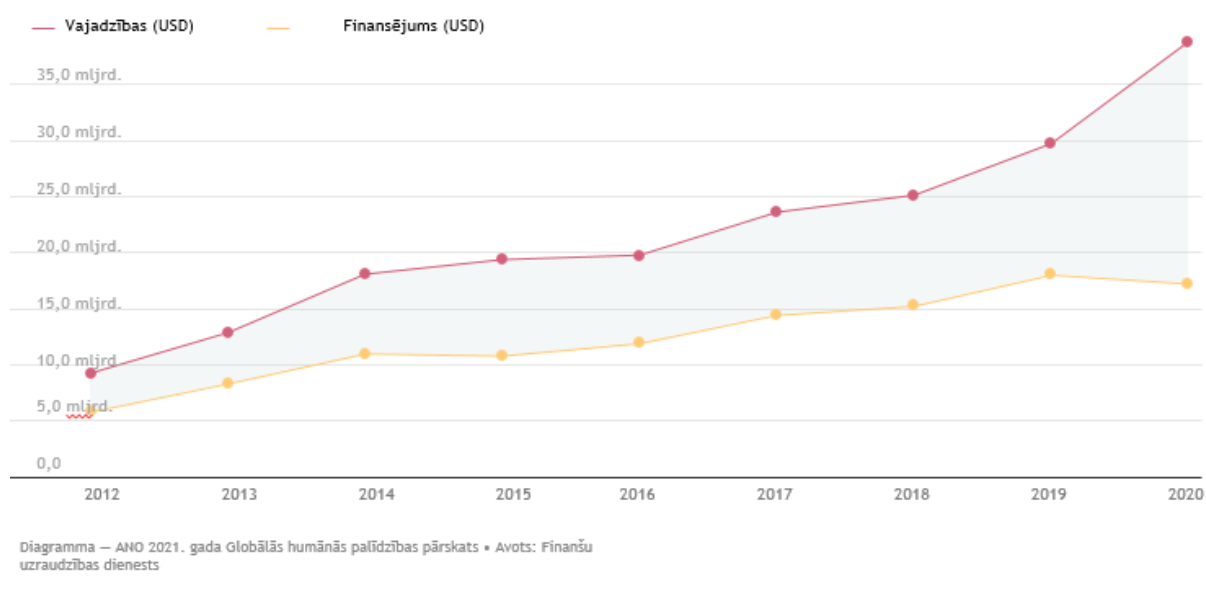
⁷ Pasaules Meteoroloģijas organizācija, *State of Climate Services 2020 Report*.

⁸ Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness biedrību federācija, *The Cost of Doing Nothing*, 2019. gada septembris.

⁹ ANO, *Global Humanitarian Overview 2021*.

sniedzējas valstis joprojām būs noslogotas Covid-19 ekonomisko un sociālo seku dēļ. Daži no lielajiem palīdzības sniedzējiem jau ir paziņojuši par palīdzības budžeta vai smagu krīžu novēršanai paredzētu ieguldījumu samazinājumu. Satraucošā kārtā globālais humānās palīdzības finansējums turpina lielākoties balstīties uz visai nelielu palīdzības sniedzēju skaitu — 2020. gadā pasaules 10 lielākie palīdzības sniedzēji nodrošināja 83 % paziņotā finansējuma¹⁰. Tas pats attiecas uz stāvokli ES iekšienē, kur lielākā daļa kopējā ES humānās palīdzības finansējuma nāk no ļoti neliela skaita dalībvalstu budžeta un ES budžeta¹¹. Tas nav tālredzīgi.

Finansējuma deficīts (2012-2020)

Šķēršļi piekļuvei humānajai palīdzībai un tās sniegšanai

Daudzos konfliktos palielinās tieši un bieži vien apzināti karojošo grupējumu uzbrukumi civiliedzīvotājiem, slimnīcām un skolām, pārkāpjot starptautiskās humanitārās tiesības. 2019. gadā tika ziņots par 277 uzbrukumiem humānās palīdzības darbiniekiem, no kuriem 125 gāja bojā¹². Daudzās krīzēs palīdzības organizācijām ir jāpārvar arī administratīvi šķēršļi un citi sarežģījumi, kuri var ierobežot viņu spēju piekļūt skartajiem cilvēkiem. Covid-19 dēļ noteiktā mājizolācija un tai sekojošie pārvietošanās ierobežojumi ir saasinājuši ar palīdzības piegādi skartajām iedzīvotāju grupām saistītās problēmas.

¹⁰ ANO Humānās palīdzības koordinācijas birojs, *Financial Tracking Service*, <https://fts.unocha.org/>.

¹¹ <https://fts.unocha.org/>.

¹² *Humanitarian Outcomes, Aid Workers Security Database*, <https://aidworkersecurity.org/incidents/report>.

Nemot vērā minētās tendences un problēmas, ES ir jādod jauns impulss savai humānās palīdzības politikai, lai tā varētu sekmīgāk risināt augošās humānās palīdzības vajadzības un atbalstīt veicinošāku vidi principos balstītas humānās palīdzības sniegšanai. Vienlaikus tā turpinās cieši sadarboties ar attīstības un miera veidošanas rīcībbspēkiem ar mērķi veicināt ilgtermiņa risinājumus.

2. Attīstība uz stabila pamata — praksē pārbaudītiem humānās palīdzības principiem

ES humānā palīdzība balstās uz stabila juridiskā pamata un pamatprincipu un kopīgu mērķu kopuma. Tā arī turpmāk tiks sniegta, stingri ievērojot universālos humānās palīdzības principus — cilvēctību, neitralitāti, objektivitāti un neatkarību, kā tas noteikts starptautiskajās tiesībās. Joprojām būtisks ES humānās palīdzības politikas mērķis būs nodrošināt, ka valstiski un nevalstiski rīcībbspēki ievēro starptautiskās humanitārās tiesības.

Ietvardokuments ES humanitārās rīcības jomā joprojām ir Eiropas konsenss par humāno palīdzību¹³. Konsenss kopā ar Humānās palīdzības regulu¹⁴ nosaka humānās palīdzības konkrēto raksturu un pilnvaras: ES humānā palīdzība tiek sniegta tikai uz vajadzību pamata saskaņā ar humānās palīdzības sniegšanas labas prakses principiem¹⁵. Kā minēts arī ES integrētajā pieejā ārējiem konfliktiem un krīzēm¹⁶, ES humāno palīdzību neietekmē nekādi politiski, stratēģiski, militāri vai ekonomiski mērķi. Tas ir svarīgi arī tādēļ, lai nodrošinātu, ka palīdzību ir iespējams sniegt krīzes skartajiem cilvēkiem bieži vien sarežģītos politiskās un drošības vides apstākļos.

Kaut arī humānā palīdzība ir svarīga daļa no ES kopējās reakcijas uz krīzēm, ES aizsargā humānās palīdzības atsevišķumu, vienlaikus turpinot padziļināt saikni ar ES attīstības palīdzības, konfliktu risināšanas un miera veidošanas iniciatīvām.

ES humānās palīdzības pasākumi turpinās atbilst principam “**nekaitēt**” skartajām iedzīvotāju grupām un videi¹⁷ un tiks pēc iespējas pielāgoti **konflikta apstākļiem**, lai netīši nepastiprinātu konfliktu. Tie turpinās veicināt un stiprināt efektīvu humānās palīdzības **civilmilitāro koordināciju** tā, lai tiktu aizsargāta humānā telpa.

Humānā palīdzība bieži ir galvenais krīzes skartajiem cilvēkiem sniegtā atbalsta veids. Palielinoties vajadzībām un palīdzības budžetiem sasniedzot savas robežas, pastāv reāls risks, ka daļa cilvēku un kopienu tiks atstāta novārtā. **ES turpinās nodrošināt līdzsvarotu reakciju uz vajadzībām** un piešķirt 15 % sava sākotnējā humānās palīdzības budžeta “**aizmirstajām krīzēm**”.

Krīzes situācijās nokļuvušo cilvēku **aizsardzības** pastāvīga integrācija, tostarp novēršot, mazinot un reaģējot uz seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību un seksuālu

¹³ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1431445468547&uri=CELEX:42008X0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1431445468547&uri=CELEX:42008X0130(01)).

¹⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 1257/96 nosaka to, kā tiek sniegta ES humānā palīdzība; tajā ir noteikts, ka ES humānajai palīdzībai būtu jāsasniedz katastrofu vai konfliktu skartie cilvēki, nešķirojot tos pēc rasu, etniskās grupas, ticības, dzimuma, vecuma, tautības vai politiskās piederības pazīmēm, kā arī to sniedzot, nav jāņem vērā, vai uz to nav jāattiecinā politiski apsvērumi.

¹⁵ <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/principles-good-practice-of-ghd/principles-good-practice-ghd.html>

¹⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5413-2018-INIT/lv/pdf>.

¹⁷ Eiropas konsenss par humāno palīdzību aicina integrēt vides apsvērumus humānās palīdzības nozaru politikā un pasākumos.

ekspluatēšanu, izmantošanu un uzmākšanos, joprojām būs nozīmīga ES humānās palīdzības pasākumu iezīme saskaņā ar ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu¹⁸. ES turpinās atbalstīt globālo **Aicinājumu rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu**¹⁹. Tāpat tā turpinās pildīt savu apņemšanos ātri risināt visu veidu pārkāpumus starptautiskās palīdzības nozarē un palielināt pārskatatbildību²⁰.

ES humānā palīdzība turpinās būt stingri vērsta uz cilvēkiem, nodrošinot iespēju **palīdzības saņēmējiem jēgpilni piedalīties** tādu lēmumu pieņemšanā, kas viņus ietekmē. ES ir arī apņēmusies apmierināt noteiktu grupu, tostarp sievietes, bērnu, vecāka gadagājuma cilvēku un cilvēku ar invaliditāti, vajadzības un tiesības. Tas sniedz ieguldījumu ES vispārējā darbā dzimumu līdztiesības jomā²¹, kas ir svarīga Eiropas Komisijas prioritāte.

Izšķiroša nozīme ir tam, lai **krīzes apstākļos esoši bērni varētu piekļūt drošai un konsekventai izglītībai**, taču tā ne tuvu nav realitāte it visur. Izglītības iestādes un paši skolēni ir arvien biežāk kļuvuši par vardarbīgu uzbrukumu apzinātu mērķi, jo īpaši Sāhelas reģionā. Vienlaikus, lai arī digitālie un attālinātie risinājumi Covid-19 pandēmijas laikā daudzviet ir palīdzējuši nodrošināt zināmu nepārtrauktību, daudziem humānās palīdzības saņēmējiem piekļuve šīm iespējām ir bijusi nenoteikta; bēgļi un valsts iekšienē pārvietoti bērni saskārušies ar īpašām grūtībām piekļūt izglītībai. ANO lēš²², ka gandrīz 24 miljoniem bērnu un jauniešu, kas atrodas humanitāras krīzes situācijās, pastāv risks neatgriezties skolā Covid-19 dēļ. Meitenēm riska līmenis ir vēl augstāks, jo daudzos gadījumos neiešana skolā noved pie agrīnām un piespiedu laulībām²³. ES turpinās stingri koncentrēties uz **bērnu aizsardzības un izglītības atbalstu ārkārtas apstākļos**, jo īpaši meiteņu piekļuvei izglītībai humānās palīdzības kontekstā. Tā turpinās piešķirt šai prioritātei vismaz 10 % sava ikgadējā humānās palīdzības budžeta (palielinājums no tikai 1 % 2015. gadā) un pilnvērtīgi iesaistīties Drošu skolu deklarācijas²⁴ īstenošanā.

¹⁸ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/gender-action-plan-putting-women-and-girls-rights-heart-global-recovery-gender-equal-world_en

¹⁹ ES vadīja šo aicinājumu rīkoties (<https://www.calltoactiongbv.com/>) no 2017. gada jūnija līdz 2018. gada decembrim un izdeva darbības norādes par cilvēku ar invaliditāti iekļaušanu ES finansētajā humanitārajā rīcībā: https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/2019-01_disability_inclusion_guidance_note.pdf

²⁰ ES ir apstiprinājusi “Palīdzības sniedzēju apņemšanos izskaust seksuālu ekspluatēšanu, izmantošanu un seksuālu uzmākšanos starptautiskās palīdzības nozarē” un 2019. gada “Attīstības palīdzības komitejas ieteikumu par seksuālas ekspluatēšanas, izmantošanas un uzmākšanās izbeigšanu attīstības sadarbībā un humānajā palīdzībā”.

²¹ “Līdztiesība visiem un līdztiesība visās tās nozīmēs” ir viena no Eiropas Komisijas galvenajām politikas prioritātēm. Lai īstenotu šo mērķi, Komisija kopš 2020. gada marta ir izvirzījusi vairākas konkrētas līdztiesības iniciatīvas un stratēģijas, kuras ir īpaši saistītas ar dzimumu līdztiesību, invaliditāti un cīņu pret dažādu veidu diskrimināciju. Tās jo īpaši ietver ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu III, kas attiecas uz dzimumu līdztiesību ES ārējās attiecībās, ES dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam, ES stratēģiju personu ar invaliditāti tiesību jomā, LGBTIK līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam, ES rasisma apkarošanas rīcības plānu 2020.–2025. gadam, ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģisko satvaru 2020.–2030. gadam (https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/dalli/announcements/union-equality-first-year-actions-and-achievements_en). Sk. arī ES Rīcības plānu cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10101/2020/EN/JOIN-2020-5-F1-EN-ANNEX-1-PART-1.PDF>).

²² ANO, *Global Humanitarian Overview 2021*.

²³ Sk. ANO ģenerālsēkretāra politikas kopsavilkumu “*The impact of COVID-19 on women*”: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/policy-brief-the-impact-of-covid-19-on-women>; sk. arī Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta tīmekļa vietni par Covid-19 ietekmi uz dzimumiem: <https://eige.europa.eu/topics/health/covid-19-and-gender-equality>

²⁴ Drošu skolu deklarācija (2015) ir starpvaldību iniciatīva, kuru vada Norvēģija un Argentīna un kuras mērķis ir stiprināt izglītības aizsardzību no uzbrukumiem un nodrošināt drošas izglītības nepārtrauktību bruņotu konfliktu laikā.

Visbeidzot, ES humanitārās rīcības centrā joprojām būs efektīvs **multilaterālisms**²⁵ un **ANO vadīta koordinācija**, kas ir galvenie principos balstītas un saskaņotas humānās palīdzības faktori. Turklāt ES turpinās sadarboties ar stabilu dažādu partneru tīklu, tostarp nevalstiskajām organizācijām, ANO aģentūrām, fondiem un programmām un citām starptautiskām organizācijām, kā arī ES dalībvalstu specializētajām aģentūrām. Sadarbība ar šiem dažādajiem partneriem ir būtiska, lai panāktu pārmaiņas un nodrošinātu kvalitatīvus rezultātus humānās palīdzības sniegšanas vietās.

²⁵ Kopīgs paziņojums par ES ieguldījuma stiprināšanu uz noteikumiem balstītā multilaterālismā:
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf.

3. Augošo vajadzību risināšana un finansējuma deficīta samazināšana

3.1. Labāku rezultātu sasniegšana — lietderīguma un efektivitātes palielināšana, inovācijas un spēju izvērsšana

Jau 2016. gada pasaules humānās palīdzības samitā galvenie palīdzības sniedzēji un humānās palīdzības organizācijas atzina augošo vajadzību un ierobežotās resursu bāzes radītās strukturālās problēmas. Tie panāca “Lielo vienošanos”, lai pielāgotu palīdzības sniedzēju un palīdzības organizāciju darba metodes ar mērķi maksimāli uzlabot efektivitāti un ietekmi²⁶. Lielās vienošanās galvenās idejas ir aktuālākas un steidzamākas nekā jebkad agrāk — tā paredz, ka **palīdzības sniedzēji ir elastīgi**, lai ļautu humānās palīdzības partneriem nodrošināt savlaicīgu un pielāgotu reakciju, un ka vienlaikus tiek saskaņotas dažādu palīdzības sniedzēju bieži vien apgrūtinātās ziņošanas prasības. Savukārt palīdzības organizācijas **atjaunoja apņemšanos** nodrošināt **koordinētu vajadzību novērtēšanu, pārskatatbildību** pret palīdzības saņēmējiem un nodokļu maksātājiem, kā arī sniegtās palīdzības **pārskatāmību un redzamību**, vienlaikus rūpējoties par to, lai pēc iespējas lielāka līdzekļu daļa sasniedz cilvēkus, kuriem palīdzība nepieciešama. Vienlaikus ir svarīgi, lai finansējumu varētu ātri piesaistīt, reaģējot uz neparedzētām ārkārtas situācijām (kā pierādīja Covid-19) un biežāk sastopamām pēkšņām dabas katastrofām, piemēram, tādām, kuras izraisījušas klimata pārmaiņas. ES centīsies turpināt modernizēt savus finansēšanas mehānismus, lai piedāvātu **lielāku darbības elastīgumu** saviem humānās palīdzības partneriem, vienlaikus uzlabojot **ES sniegtās palīdzības pievienoto vērtību un redzamību**.

Lai arī lielākā daļa ES humānās palīdzības tiek piešķirta katru gadu, Eiropas Komisija ir izmēģinājusi daudzgadu un daudzvalstu “programmās balstītas partnerības”, tostarp ar Starptautisko Sarkanā Krusta komiteju²⁷. Šo partnerību mērķis ir nodrošināt lielāku elastīgumu humānās palīdzības partneriem un samazināt gan humānās palīdzības partneru, gan Komisijas administratīvo slogu, vienlaikus maksimāli palielinot ES finansējuma ietekmi un uzlabojot ES redzamību. Šī izmēģinājuma projektos balstītā pieeja tiks paplašināta, iekļaujot ANO struktūras, aģentūras un citas starptautiskas organizācijas.

Vispārīgākā līmenī **ES turpinās veicināt tādu inovatīvu risinājumu izstrādi un ieviešanu**, kas sniedz iedarbīgāku, izmaksu ziņā lietderīgāku, videi draudzīgāku un klimatnoturīgāku palīdzību²⁸.

Naudas pārskaitījumu izmantošana tagad ir plaši atzīta par visefektīvāko un lietderīgāko veidu, kā nogādāt palīdzību konfliktu vai katastrofu skartajiem cilvēkiem. ES jau sen ir apliecinājusi savu apņemšanos izmantot skaidru naudu palīdzības sniegšanai humanitārā kontekstā, kad vien tas ir iespējams un atbilstīgi²⁹. Tāpat tā ir strādājusi ar galvenajiem

²⁶ Sk. Augsta līmeņa darba grupas par humānās palīdzības finansējumu dokumentu *Too important to fail - addressing the humanitarian financing gap* un <https://agendaforhumanity.org/initiatives/3861>.

²⁷ Citu starpā ir *ACTED* (Francija), *Save The Children* (Dānija), *Concern* (Īrija) un *International Rescue Committee* (Vācija).

²⁸ Piemēram, ar Eiropas Inovācijas padomes balvas “Cenas ziņā pieejamas augstās tehnoloģijas humānās palīdzības sniegšanai” starpniecību tika atbalstīti projekti, ar kuriem cita starpā tika nodrošināti viedi risinājumi kopienām un bēgļiem attiecībā uz enerģiju, veselību un medicīnisko aprūpi par pieņemamu cenu. Konkrētāk: https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=prizes_aid

²⁹ Padomes secinājumi par naudas pārskaitījumiem: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10184-2015-INIT/lv/pdf>.

partneriem, lai nodrošinātu, ka galasaņēmējus sasniedz iespējami vislielākā naudas programmu finansējuma daļa.

Digitālajiem līdzekļiem ir izšķiroša nozīme naudas pārskaitījumu piegādei drošā veidā. Ja tie ir pieejami, tie var būt svarīgi arī attālinātās mācīšanās nodrošināšanai izglītības sistēmās ārkārtas apstākļos (saskaņā ar Digitālās izglītības rīcības plānu³⁰), kā arī katastrofu agrīnās brīdināšanas sistēmu iespējošanai, pārvietošanas uzraudzībai un attālinātai vajadzību novērtēšanai. ES turpinās **paplašināt drošu un efektīvu digitālo rīku izmantošanu** savā humanitārajā rīcībā, jo īpaši **uz satricinājumiem reaģētspējīgās sociālās drošības tīklu programmās**, piemēram, Ārkārtas sociālās drošības tīklā³¹ Turcijā (apjomīgākā humānās palīdzības programma ES vēsturē), un **palīdzības saņēmēju sasniedzamības nodrošināšanā**, pilnībā ievērojot datu aizsardzības prasības³².

Atbalsts vietējiem palīdzības sniedzējiem

Parasti pirmās palīdzības sniedzēji krīzē ir vietējās kopienas un organizācijas, kurām ir nozīmīga loma ātras, kvalitatīvas un izmaksu ziņā efektīvas palīdzības sniegšanā tiem, kam tā nepieciešama. Covid-19 uzliesmojuma laikā vietējie rīcībspēki bieži vien bija pirmie, kas reaģēja, aizpildot aizbraukušo starptautisko rīcībspēku atstāto vakuumu. Pandēmija ir izcēlusi arī vietēja mēroga zināšanu un kontekstuālas izpratnes nozīmīgumu — tās nodrošina lielāku atvērtību palīdzības saņemšanai un paātrina intervences spējas.

Lielā vienošanās ietvēra palīdzības sniedzēju un starptautisko palīdzības aģentūru stingru apņemšanos **tiešā veidā novirzīt vairāk resursu vietējiem palīdzības sniedzējiem**. Tomēr finansējuma plūsmu pie vietējiem rīcībspēkiem un valsts mēroga nevalstiskajām organizācijām ir kavējusi nepieciešamība daudziem palīdzības sniedzējiem saskaņot šo apņemšanos ar normatīvajām, pārredzamības un pārskatatbildības prasībām, jo īpaši tādās konfliktu situācijās, kur finansējuma izsekošana varētu būt apgrūtināta.

Komisija centīsies uzlabot ES atbalstu vietējā mērogā, ņemot vērā valstu un situāciju specifiku, kā arī izmantojot dažādus instrumentus saskaņā ar humānās palīdzības, attīstības un miera saikni četros dažādos virzienos:

- a) ieguldot vietējo spēju stiprināšanā, balstoties uz savu pieredzi ar tādām iniciatīvām kā Vietējās iniciatīvas fonds Turcijā (*LIFT*), kas sniedz tehnisku un finansiālu atbalstu vietējiem palīdzības sniedzējiem, lai palīdzība sasniegtu bēgļus un uzņēmējas kopienas;
- b) dodot priekšroku videi draudzīgam un vietējam humānās palīdzības piegāžu iepirkumam;
- c) atbalstot vietēja mēroga finansēšanas modeļus, piemēram, daudzpusējus kopfinansēšanas mehānismus, liekot spēcīgu uzsvāru uz vietējiem palīdzības sniedzējiem;
- d) veicinot līdzvērtīgā partnerībā balstītus konsorcijs, kopīgu atbildību un finansējumu starptautisko un vietējo palīdzības sniedzēju starpā.

³⁰ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

³¹ https://ec.europa.eu/echo/essn_en

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>.

Saskaņā ar Lielās vienošanās saistībām ES izmēģinājuma kārtā sniedz ieguldījumu ANO valstu kopfinansējumā³³ Dienvidsudānā un Ukrainā. Šis finansējums ļauj starptautiskajiem palīdzības sniedzējiem netiešā veidā atbalstīt vietējā un valsts mēroga nevalstiskās organizācijas, tostarp veicinot to līdzdalību valsts līmeņa humānās palīdzības koordinācijas mehānismos.

Mērķis: *veicināt elastīgus un efektīvus humanitārās rīcības un finansēšanas mehānismus.*

Galvenās darbības:

- *paplašināt daudzgadu un elastīgu finansēšanas kārtību ar humānās palīdzības partneriem, vienmēr, kad iespējams izmantot saiknes pieeju, sasaistot to ar attīstības instrumentiem, un vienkāršot/saskaņot ziņošanas prasības saskaņā ar Lielo vienošanos, vienlaikus nodrošinot, ka aģentūras savstarpēji koordinē vajadzību novērtēšanu un tiek stiprināta ES atbalsta pārskatatbildība, efektivitāte un redzamība.*
- *Palielināt ES atbalstu vietējiem palīdzības sniedzējiem, tostarp paplašinot tādu valstu kopfinansējuma un citu finansēšanas mehānismu izmantošanu, kas piešķir prioritāti vietējiem rīcībspēkiem.*
- *Izstrādāt norādījumus par to, kā veicināt vienlīdzīgas partnerības ar vietējiem palīdzības sniedzējiem.*
- *Veicināt plašāku digitālo rīku lietojumu humānās palīdzības partneru vidū, tostarp kopīgi strādājot, lai izveidotu labvēlīgu vidi.*
- *Pārskatot ES tematisko politiku par naudas pārskaitījumiem, izstrādāt konkrētus norādījumus par digitālās naudas izmantošanas paplašināšanu un nodrošināt palīdzības saņēmēju piekļuvi digitālajiem risinājumiem.*
- *atbalstīt, izvērst un veicināt ieguldījumus pārbaudītos, izmaksu ziņā efektīvos, tehnoloģijās balstītos humānās palīdzības risinājumos, arī balstoties uz Eiropas Inovācijas padomes 2020. gada balvas piemēru³⁴.*

3.2. Nepilnību novēršana — Eiropas humānās palīdzības spējas

Lai arī ES humāno palīdzību joprojām turpinās nodrošināt ES humānās palīdzības partneri, **var būt situācijas, kad skaidra pievienotā vērtība ir tiešai ES intervencei**, piemēram, ja jānovērš īslaicīgas nepilnības gadījumos, kad ierastie piegādes mehānismi vai humānās palīdzības organizāciju vai valstu iestāžu pieejamās spējas ir nerezultatīvas vai nepietiekamas³⁵. Šādos gadījumos ES Humānās palīdzības regulai atbilstošas un no ES humānās palīdzības budžeta finansētas **Eiropas humānās palīdzības spējas** ļautu ES atbalstīt dalībvalstis un ES humānās palīdzības partnerus ātrā palīdzības sniegšanā.

Šīs spējas tiktu veidotas, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas laikā gūto pieredzi, tostarp repatriācijas lidojumu izmantošanu humānās palīdzības kravu transportēšanai un ES Humānās palīdzības gaisa tilta izveidi³⁶, kas īstenoja Eiropas komandas pieeju, lai atbalstītu būtiskas humānās palīdzības sniegšanu.

³³ <https://www.unocha.org/our-work/humanitarian-financing/country-based-pooled-funds-cbpf>.

³⁴ https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=prizes_aid

³⁵ Covid-19 pandēmijas sākotnējos posmos humānās palīdzības sniegšanu būtiski ietekmēja transporta un piegādes ķēdes traucējumi, kā arī ceļošanas un pārvietošanās ierobežojumi visā pasaulē.

³⁶ https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/humanitarian-air-bridge_en

No 2020. gada maija līdz oktobrim ES veiksmīgi īstenoja 67 **ES Humānās palīdzības gaisa tilta** operācijas 20 valstīs, kas atrodas četros kontinentos. Šīs no ES humānās palīdzības budžeta finansētās iniciatīvas ietvaros tika nogādātas 1150 tonnas būtiskās medicīniskās un humānās palīdzības kravu un pārvadāti 1700 ārstniecības un humānās palīdzības darbinieki, kā arī citi pasažieri.

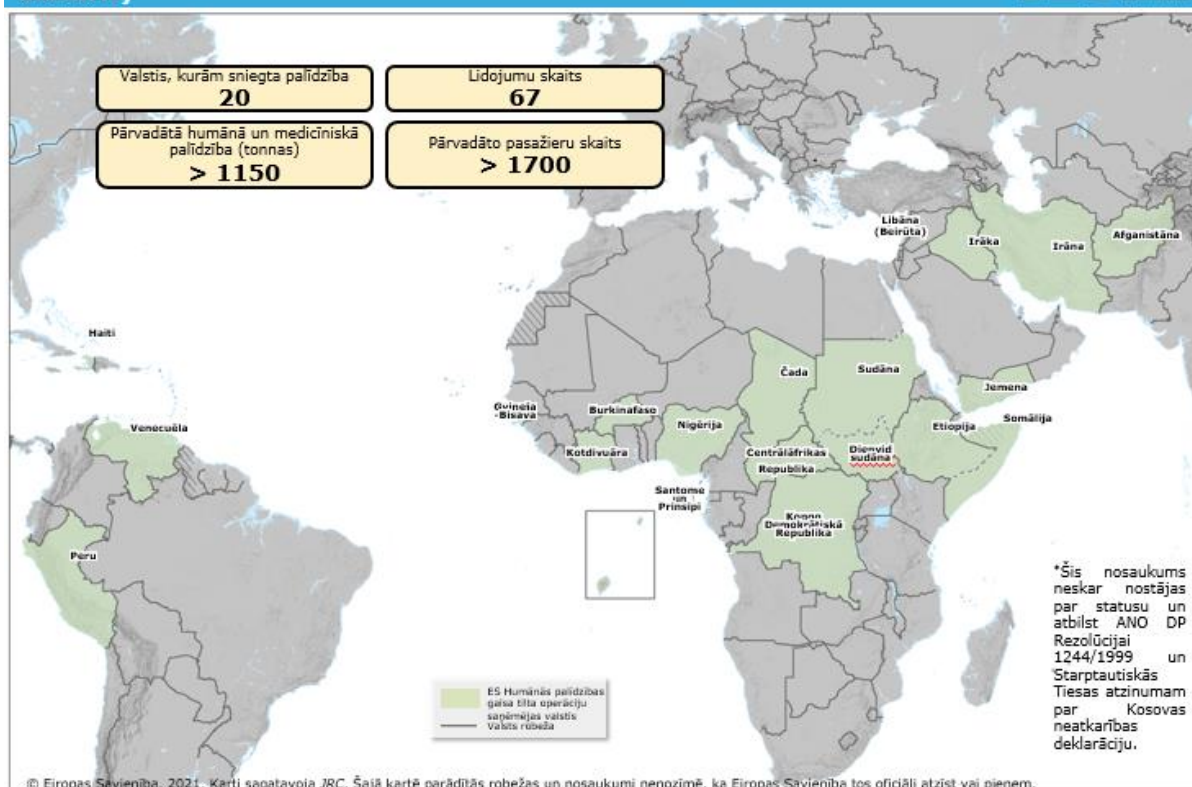
Šīs spējas darbosies papildus **Savienības civilās aizsardzības mehānismam**, un tās būs atkarīgas no ES **Ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centra** operatīvās gatavības³⁷. Tās centīsies vēl vairāk sekmēt ES partneru un dalībvalstu humanitāro rīcību un tiks īstenotas ciešā sadarbībā ar tām. Nepieciešamības gadījumā šo spēju mērķis būs atvieglot loģistiku, tostarp pārvadājumus, ļaujot apvienot resursus un atvieglot to izvietošanu un sākotnējo darbību veikšanu notikuma vietā. Tās varētu, piemēram, piedāvāt loģistikas novērtējumus, atbalstu sākotnējā izvietošanā, atbalstu iepirkumiem, krājumu veidošanu, transportēšanu un/vai palīdzības līdzekļu, tostarp Covid-19 vakcīnu, izplatīšanu un piegādi nestabilās valstīs³⁸. Tas varētu arī vēl vairāk uzlabot ES medicīniskās reaģēšanas spējas turpmākās ārkārtas situācijās veselības jomā, balstoties uz esošo ES Medicīnisko korpusu, attiecīgā gadījumā sadarbojoties ar topošo ES Veselības darba grupu³⁹, ko paredzēts izveidot Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (*ECDC*) vadībā, lai sinerģijā ar Savienības civilās aizsardzības mehānismu palīdzētu vietējiem spēkiem reaģēt uz infekcijas slimību uzliesmojumiem un lai stiprinātu sagatavotību dalībvalstīs un trešās valstīs. Turklāt šie centieni papildinās arī citas ES iniciatīvas, kas var palīdzēt atbalstīt ES humānās palīdzības darbības, piemēram, brīvprātīgo ieguldījumu, ko veic ar Eiropas Solidaritātes korpusa starpniecību, kurš nodrošina vienotu kontaktpunktu solidaritātes darbībām visā Savienībā un ārpus tās⁴⁰.

³⁷ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en

³⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-united-front-beat-covid-19_en.pdf

³⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/proposal-mandate-european-centre-disease-prevention-control_en.pdf

⁴⁰ https://europa.eu/youth/solidarity_lv

Mērķis: nodrošināt, ka ES humāno palīdzību ir iespējams ātri un efektīvi piegādāt tiem, kam tā nepieciešama.

Galvenās darbības:

- izveidot Eiropas humānās palīdzības spējas ar mērķi pēc vajadzības novērst pastāvošos trūkumus, ļaujot ES dalībvalstīm un humānās palīdzības partneriem ātri sniegt humāno palīdzību, koordinējot darbu ar Savienības civilās aizsardzības mehānismu un papildinot to.

3.3. Spēcīgāks uzsvars uz klimata ietekmi un vides faktoriem — interešu pārstāvēšana, gatavība un profilaktiska rīcība

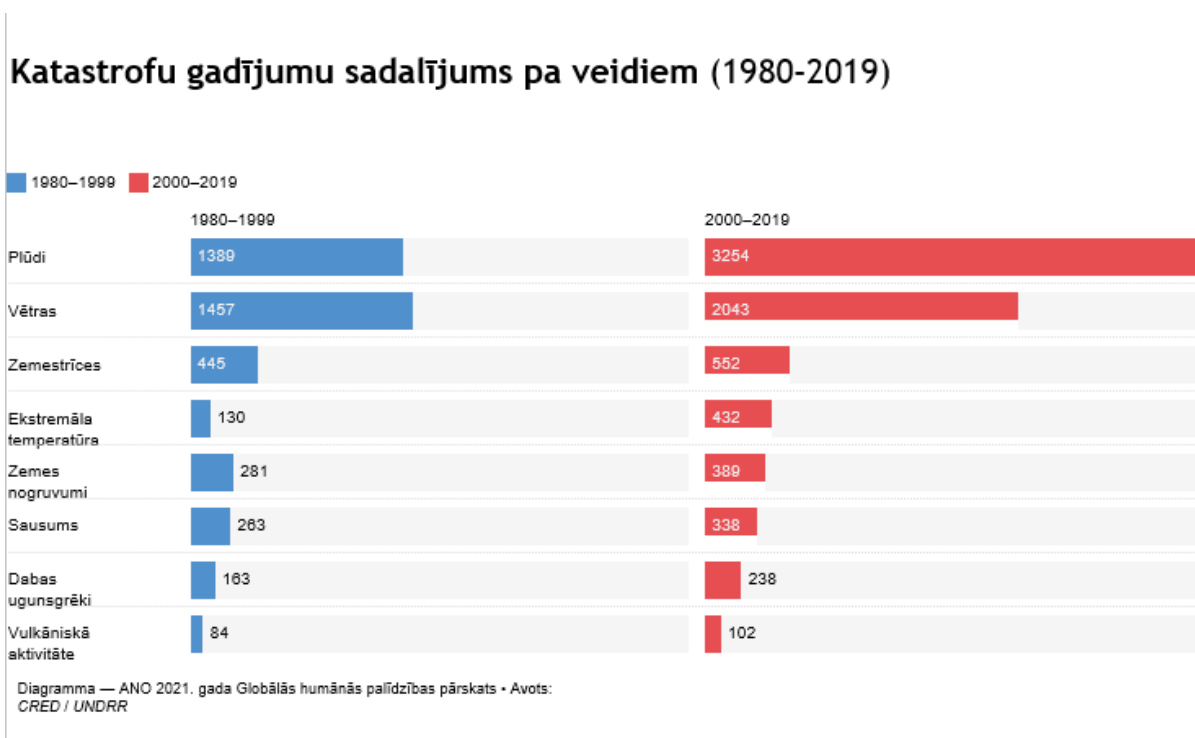
Sagatavotība katastrofām jau tagad ir neatņemama ES humānās palīdzības daļa, kurai ir īpašs budžets, un tā ir svarīgs elements ES ilgtermiņa katastrofu riska mazināšanas programmā. Taču klimata pārmaiņu un vides degradācijas augošā ietekme apdraud pašas humanitārās rīcības sekmes⁴¹. Klimata pārmaiņas ne tikai pastiprina dabas katastrofas, bet arī pavairo

⁴¹ 2020. gada pirmajā pusē lielākoties Dienvidāzijā, Dienvidaustrumāzijā un Āfrikas ragā tika pārvietoti aptuveni 10 miljoni cilvēku, galvenokārt laika apstākļu izraisītu apdraudējumu un katastrofu dēļ (Pasaules Meteoroloģijas organizācija, 2020).

apdraudējumu⁴² — tas sarežģīt un paildzina konflikta situācijas, tādējādi palielinot humānās palīdzības vajadzības. Tādēļ ir svarīgi nodrošināt, lai, sniedzot humāno palīdzību, visur un vienmēr tiktu ņemti vērā klimata un vides apsvērumi (tostarp riska apzināšanās), īpaši koncentrējoties uz klimatadaptāciju un vides noturību, atbilstīgi plānojot humāno palīdzību katastrofām vispakļautākajās valstīs un reģionos.

Profilaktiskas pieejas⁴³ humanitārajai rīcībai var jo īpaši palīdzēt stiprināt kopienu, tostarp piespiedu kārtā pārvietoto grupu, noturību reģionos, kuri ir neaizsargāti pret klimata radītiem un citiem apdraudējumiem. Šādu pieeju rezultativitāte ir atkarīga no pietiekami uzticamas informācijas, tostarp pasākumu īstenošanas uzsākšanai nepieciešamu rādītāju un citu kritēriju, pieejamības agrīnās brīdināšanas sistēmās⁴⁴. ES **izvērsīs šādu pieeju izmantošanu**, veidojot vairāk partnerību ar klimata un zinātniskajām kopienām. Tāpat ES, 2022. gadā uzņemoties Katastrofu izraisītas pārvietošanas platformas vadību, veicinās globālus centienus aizsargāt katastrofu un klimata pārmaiņu dēļ pārvietotos cilvēkus.

2020. gada jūlijā prognozes, kuras sniedza Pasaules plūdu apzināšanas sistēma *Copernicus* ārkārtas situāciju pārvaldības pakalpojumā (Savienības civilās aizsardzības mehānismam pieejams rīks), ļāva humānās palīdzības partneriem Bangladešā⁴⁵ ātri rīkoties, reaģējot uz spēcīgiem plūdiem, sniedzot palīdzību naudā 3300 ģimenēm vissmagāk skartajos apgabalos.

⁴² Padomes secinājumi par klimata un enerģētikas diplomātiju: <https://www.consilium.europa.eu/media/48057/st05263-en21.pdf>, *Climate Change and Defence Roadmap*: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12741-2020-INIT/en/pdf>.

⁴³ Profilaktiska rīcība ietver agrīnu darbību priekšplānošanu, uz kuras pamata var ātri izmaksāt finansējumu, pirms iestājas dabas vai cilvēka izraisīta katastrofa vai sasniegts cits darbību ierosinošs faktors. Tā attiecas arī uz citu veidu paredzamām ārkārtas situācijām, ne tikai tām, kas saistītas ar klimata pārmaiņām.

⁴⁴ <https://www.undrr.org/terminology/early-warning-system>.

⁴⁵ Pasākumus īstenoja Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness biedrību federācija, Bangladešas Sarkanā Pūsmēness biedrība, Pasaules Pārtikas programma.

Neraugoties uz klimata pārmaiņu izraisīto humanitāro ietekmi, mazāk aizsargātajās valstīs nonāk pārāk neliela pasaules klimata jomas finansējuma daļa⁴⁶. Lai pielāgotos klimata pārmaiņām, ir steidzami vajadzīgs papildu starptautisks finansējums gan no publiskiem, gan privātiem avotiem. Lai novērstu lielāku humānās palīdzības sistēmas slodzi, ES turpinās **atbalstīt ievērojami lielāka klimata jomas finansējuma novirzīšanu noturības un pielāgošanās veicināšanai tur, kur tas nepieciešams visvairāk**. To ir iespējams sekmīgi panākt, tikai īstenojot integrētu klimatnoturības un vides noturības pieeju, kas apvieno humānās palīdzības, attīstības un miera veidošanas rīcībspēkus, galveno uzmanību pievēršot profilaksei un gatavībai un izmantojot klimata un vides politikas un zinātnisko kopienu zināšanas⁴⁷.

Lai gan uz humāno palīdzību neattiecas ES daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam noteiktais 30 % klimata politikas aspektu integrācijas mērķis, tā tomēr sniedz ieguldījumu klimatrīcībā. Veicinot vispārējos centienus izsekot ar klimatu saistītos ES izdevumus, Komisija brīvpaprīgi piemēros šādu **izsekošanu ES humānajai palīdzībai**.

Humānās palīdzības sniedzējiem un rīcībspēkiem vajadzētu rādīt piemēru. Tādēļ ES arī **atbalstīs humānās palīdzības partneru centienus samazināt savu vidisko pēdu**. Vienlaikus, atbalstot **Eiropas zaļo kursu**⁴⁸, Komisija turpinās “zaļināt” savu humānās palīdzības tīklu (**ECHOField**) un mītni⁴⁹.

Mērķis: turpināt integrēt klimata pārmaiņu ietekmes un vides faktoros humānās palīdzības politikā un praksē un stiprināt koordināciju attīstības, drošības un klimata/vides rīcībspēku starpā ar mērķi veidot mazāk aizsargāto kopienu noturību.

Galvenās darbības:

- būtiski palielināt to klimata jomas finansējuma daļu, ko piešķir noturības un pielāgošanās veicināšanai katastrofām vispakļautākajās valstīs un reģionos, saskaņā ar jauno ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām un atbilstīgi humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieejai.
- Veicināt neaizsargāto iedzīvotāju grupu klimatnoturību un vides noturību, īstenojot humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieeju, un nodrošināt jaunu norādījumu par gatavību katastrofām izplatīšanu un īstenošanu ES humānās palīdzības partneru starpā ciešā koordinācijā ar attīstības un klimata politikas rīcībspēkiem.
- Turpināt izstrādāt un piemērot riska novērtēšanā balstītas pieejas, tostarp riska finansēšanu, un izvērst profilaktisku rīcību dažādos humānās palīdzības kontekstos un sniegšanas reģionos.
- Sagatavot norādījumus un apmācību ES humānās palīdzības partneriem par humānās palīdzības zaļināšanu ar mērķi samazināt humānās palīdzības klimatisko un vidisko pēdu,
- izsekot ar klimatu saistītos izdevumus saskaņā ar ES Humānās palīdzības regulu.

⁴⁶ Saskaņā ar IFRC 2020. gada Ziņojumu par katastrofām pasaulē neviena no klimata pārmaiņām un ar klimatu saistītām katastrofām visvairāk pakļautajām 20 valstīm nebija starp tām 20 valstīm, kuras saņem visvairāk klimatadaptācijas finansējuma uz vienu iedzīvotāju.

⁴⁷ Piemēram, sadarbības ar Pasaules Meteoroloģijas organizāciju kontekstā.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv

⁴⁹ Daļa no Komisijas apņemšanās klimatneitralitātes jomā.

3.4 Kopīga rezultātu sasniegšana — resursu bāzes paplašināšana, krīžu pamatcēloņu novēršana un, visbeidzot, vajadzību samazināšana

Pamatcēloņu novēršana un humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieejas veicināšana

Humānās palīdzības mērķis ir **sniegt ārkārtas palīdzību krīžu skartiem cilvēkiem**. Humānā palīdzība pati par sevi nerisina un nevar novērst sarežģītus pamatā esošos konfliktu un citu krīžu cēloņus neatkarīgi no tā, vai tiem piemīt sociālekonomisks vai ar pārvaldības vai vides problēmām saistīts raksturs. Visi šie faktori jāturpina novērst visaptverošā veidā, **risinot pārvaldības problēmas, ievērojot iedzīvotāju pamattiesības, ņemot vērā nevienlīdzību, nodrošinot piekļuvi pamatpakalpojumiem, tiesu iestādēm, ekonomiskām iespējām un drošībai, kā arī risinot klimata un vidiskās problēmas**. Jebkurā krīzes situācijā starptautiskam atbalstam būs paliekoša ietekme tikai tad, ja tas tiks nodrošināts līdztekus ar valsts un vietējo varas iestāžu stingru apņemšanos izvirzīt cilvēkus šo centienu centrā, novēršot atstumtību, aizsargājot tiesības un nodrošinot pārskatatbildību. Tam ir jāveido pamats ES pieejai konfliktiem un krīzēm.

Šajā nolūkā ES **pastiprinās darbu ar mērķi sasaistīt humāno palīdzību ar attīstību un miera veidošanu**. Humānā palīdzība nav paredzēta kā krīžu skarto cilvēku vajadzību ilgtermiņa risinājums. Īstenojot humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieeju, ES izmantos visus nepieciešamos instrumentus, ne tikai lai risinātu īstermiņa vajadzības, bet arī lai nodrošinātu ilgtermiņa risinājumus un konfliktu gadījumā palīdzētu veidot ilgstošu mieru. Šāda pieeja ietver **kopīgu analīzi un operatīvo satvaru reaģēšanai**, kā arī **konflikta apstākļiem atbilstošu pieeju**, lai ārējā palīdzība nejauši nesaasinātu konfliktus.

Saiknes pieeja tagad ir ES ārējās palīdzības realitāte daudzās nestabilās un konfliktu apdraudētās valstīs. Tā ietver 2017. gadā noteiktās sešas ES saiknes izmēģinājuma projekta valstis (Čadu, Irāku, Mjanmu, Nigēriju, Sudānu un Ugandu) un citus kontekstus (piemēram, kopējos humānās palīdzības, attīstības un miera satvarus reaģēšanai uz Sīrijas krīzi Libānā un Jordānijā). Piemēri:

- ciešā sadarbībā starp humānās palīdzības un attīstības rīcībspēkiem izveidoto sociālās drošības tīklu atbalstīšana,
- attīstības un humānās palīdzības finansēšanas jomā koordinēts atbalsts gatavībai katastrofām un noturībai (jo īpaši reģionos, kurus smagi skārusi zemes nopludināšana, ūdens trūkums un klimata pārmaiņas, piemēram, Sāhelā),
- pastiprinātas uzmanības pievēršana civiliedzīvotāju aizsardzībai,
- strukturālu reformu virzīšana ar mērķi novērst vardarbības pamatcēloņus,
- ilgtermiņa risinājumu veicināšana iedzīvotāju piespiedu pārvietošanas kontekstā saskaņā ar ES 2016. gada paziņojumu “Cienpilna dzīve”⁵⁰ un Globālo paktu par bēgļiem⁵¹.

⁵⁰ Paziņojums “Cienpilna dzīve” https://ec.europa.eu/echo/files/policies/refugees-idp/Communication_Forced_Displacement_Development_2016.pdf.

⁵¹ <https://www.unhcr.org/the-global-compact-on-refugees.html>.

Konfliktu turpināšanās un Covid-19 sociālekonomiskā ietekme tikai palielina nepieciešamību paplašināt šo centienus — galvenokārt īstenojot vēl ciešāku sadarbību starp ES, tās dalībvalstīm, to diplomātisko tīklu un finanšu iestādēm (tostarp valsts attīstības bankām un īstenotājām aģentūrām, kā arī Eiropas Investīciju banku un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku), **balstoties uz Eiropas komandas pieeju**⁵². Īpaši centieni tiks veikti pārtikas nodrošinājuma, veselības un izglītības jomā, ņemot vērā ievērojamo pandēmijas ietekmi šajās jomās. Pamatojoties uz 2014.–2020. gada plānošanas periodā gūto pozitīvo pieredzi, **ES turpinās stiprināt dažādo rīcībspēku un ES dienestu savstarpējās sinerģijas un papildināmību**, vienlaikus ievērojot humānās palīdzības principus.

Mērķis: nodrošināt, ka visi humānās palīdzības, attīstības, miera veidošanas un citu jomu politikas virzieni darbojas kopā, lai labāk sasaistītu ārkārtas palīdzību un ilgtermiņa risinājumus ar mērķi samazināt vajadzības un novērst konfliktu un krīžu pamatcēloņus.

Galvenās darbības:

- sistemātiski veikt apvienotu ES mēroga analīzi par riskiem, vajadzībām, neaizsargātības aspektiem un krīžu strukturālajiem cēloņiem, kā arī attiecīgā gadījumā kopīgi izstrādāt ES politikas programmas un plānus saskaņā ar humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieeju.
- Stiprināt ES humānās palīdzības, attīstības un miera veidošanas darbību koordinācijas mehānismus vietējā līmenī, lai ar ES deleģāciju un ECHO operatīvo biroju atbalstu nodrošinātu apvienotus un saskaņotus rezultātus. Šajā satvarā cieši sadarboties ar ES dalībvalstīm, īstenojot Eiropas komandas pieeju.
- Veidot reālu sasaisti starp dažādajām humānās palīdzības, attīstības un miera veidošanas darbībām un izmantot esošos instrumentus, piemēram, politikas dialogu, ar mērķi stiprināt valsts un vietēja mēroga spējas, tostarp nevalstisko iestāžu spējas, lai nodrošinātu pamatpakalpojumus un atbalstītu noturības veidošanu.
- Paplašināt atbalstu uz naudas izmaksu balstītiem sociālās drošības tīkliem, kas spēj reaģēt uz satricinājumiem.
- Izmantot ES politisko un diplomātisko sadarbību un visus pieejamos instrumentus, lai novērstu krīzes, atrisinātu konfliktus un veidotu mieru, vienlaikus pastiprinot interešu aizstāvību humānās palīdzības operāciju atbalstam, lai veicinātu humānās palīdzības principu un starptautisko humanitāro tiesību ievērošanu un piekļuvi civiliedzīvotāju aizsardzībai.
- Veicināt efektīvu humānās palīdzības civilmilitāro koordināciju visos attiecīgajos kontekstos, lai tādējādi aizsargātu humāno telpu, novērstu dublēšanos, samazinātu pretrunas un maksimāli palielinātu iespējamās sinerģijas ar drošības un aizsardzības jomas rīcībspēkiem.
- Veidot sinerģijas ar ES miera mediācijas un konfliktu novēršanas centieniem, pilnībā ievērojot humānās palīdzības principus, ar mērķi pastiprināt pasākumus ciešanu mazināšanai.
- Integrēt izglītību humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes prioritārajās jomās, lai palīdzētu mazināt globālās atšķirības izglītības jomā līdzās tādām nozarēm kā veselības aprūpe, pārtikas nodrošinājums, gatavība katastrofām un klimatnoturība.

⁵² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint_communication_global_eu_covid-19_response_en.pdf

Resursu bāzes paplašināšana Eiropā un ārpus tās

Pēdējo gadu straujais humanitāro krīžu mēroga un smaguma pakāpes palielinājums rada problēmas visai cilvēcei. Covid-19 krīze ir izgaismojusi nepieciešamību “neatstāt nevienu novārtā”. ANO ģenerālsekretāra 2015. gadā sasauktās Augsta līmeņa darba grupas par humānās palīdzības finansējumu galvenie ieteikumi ir vēl jo aktuālāki 2021. gadā⁵³: ir **steidzami nepieciešami lielāki resursi, lai apmierinātu ievērojami augušās humānās palīdzības vajadzības.**

Neraugoties uz to, **humānās palīdzības resursu bāze joprojām ir satraucoši šaura.** 2020. gadā trīs galvenie palīdzības sniedzēji (Amerikas Savienotās Valstis, Vācija un Eiropas Komisija) nodrošināja 62 % no paziņotā humānās palīdzības finansējuma visā pasaulē. Eiropas Savienībā 90 % no tās humānās palīdzības finansējuma nodrošina tikai četras dalībvalstis un Eiropas Komisija⁵⁴. Lai gan vairākas valstis, tostarp konkrētas ES dalībvalstis, pēdējo gadu laikā ir palielinājušas savu humānās palīdzības finansējumu, pastāv ievērojamas iespējas paplašināt palīdzības sniedzēju loku un palielināt esošo palīdzības sniedzēju ieguldījumu atbilstoši steidzami nepieciešamajiem kopējiem pasaules mēroga centieniem.

Šajā kontekstā ES būtu **aktīvāk jāiestājas par ievērojami palielinātu humānās palīdzības finansējumu** un labāku atbildības sadalījumu starp palīdzības sniedzējiem, tostarp ES dalībvalstīm. ES, strādājot kopā ar dalībvalstīm un tādiem citiem apņēmīgiem palīdzības sniedzējiem kā ASV, būtu jāpastiprina divpusējā, reģionālā un daudzpusējā sadarbība ar tradicionālajiem un jaunajiem palīdzības sniedzējiem (jo īpaši tiem, kuru nozīme pasaules ekonomikā ir būtiski palielinājusies pēdējo gadu laikā, piemēram, Ķīnu un Persijas līča valstīm), lai veicinātu augstāku finansējuma līmeni un sistemātiskāku atbalstu pasaules humānās palīdzības sistēmai. Šai sadarbībai vajadzētu būt balstītai uz mērķi piešķirt 0,7 % nacionālā kopienākuma⁵⁵ kā oficiālo attīstības palīdzību un atgādināt par to, un tai būtu jāveicina pastiprinātas humānās palīdzības finansēšanas saistības, kas ir proporcionālas pēdējos gados strauji augušajām humānās palīdzības vajadzībām un prasībām. Šie centieni būtu jāīsteno paralēli ar atbalsta rosināšanu humānās palīdzības principu, humānās palīdzības sniegšanas labas prakses un starptautisko humanitāro tiesību ievērošanai.

ES un ASV ir spēcīga partnerība humānās palīdzības jomā, tās pamatā ir dialogs un sadarbība konkrētu krīžu un tematiskos jautājumos. Balstoties uz šīm stabilajām attiecībām, ES un ASV var arī kopīgi strādāt, lai veidotu labāku atbildības sadalījumu palīdzības sniedzēju starpā, atbalstot pasaules humānās palīdzības sistēmu saskaņā ar jauno transatlantisko programmu globālām pārmaiņām⁵⁶.

Nepieciešamības gadījumā ES būtu arī jāizpēta veidi, kā labāk atbalstīt un iesaistīt **privāto sektoru** pakalpojumu sniegšanā humanitāro krīžu skartajiem cilvēkiem. Pēdējo gadu laikā humānās palīdzības rīcībspēki ir nākuši klajā ar vairākām inovatīvām iniciatīvām, lai ieviestu jaunus rīkus, piemēram, humanitārās ietekmes obligācijas. Būtisks progress ir panākts katastrofu risku apdrošināšanas un pārapirošināšanas izmantošanā. Tomēr ES ir iespēja darīt vairāk, lai piesaistītu papildu finansējumu, ciešāk sadarbojoties ar privāto sektoru humānās palīdzības sniegšanas jomā.

⁵³ <https://reliefweb.int/report/world/high-level-panel-humanitarian-financing-report-secretary-general-too-important-fail>

⁵⁴ <https://fts.unocha.org/global-funding/overview/2020>.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf.

⁵⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint-communication-eu-us-agenda_en.pdf

Balstoties uz daudzpusējā kontekstā ieguldīto plašo situācijas apzināšanas darbu⁵⁷, Komisija strādās, lai savā humānās palīdzības rīkkopā ieviestu inovatīvas finansēšanas metodes, un aktīvi veicinās privātā sektora iesaistīšanu humānās palīdzības finansēšanā.

Mērķis: būtiski palielināt humanitārās rīcības resursu bāzi.

Galvenās darbības:

- *sadarboties ar dalībvalstīm, lai veicinātu pastiprinātas humānās palīdzības finansēšanas saistības, kas ir proporcionālas pēdējos gados strauji pieaugušajām humānās palīdzības vajadzībām un prasībām, atgādinot par ES apņemšanos piešķirt 0,7 % nacionālā kopienākuma kā oficiālo attīstības palīdzību.*
- *Pastiprināt ES sadarbību ar tradicionālajām un jaunajām palīdzības sniedzējām valstīm, lai atgādinātu par kopīgo atbildību humānās palīdzības atbalstīšanā un sistemātiskāk to integrētu ES politiskajā dialogā ar attiecīgām trešām valstīm. Stiprināt vai veidot pasaules līmeņa alianses ar līdzīgi domājošām valstīm, lai veicinātu globālos humānās palīdzības centienus.*
- *Izmēģinājuma kārtā uzsākt finansējuma apvienošanas iniciatīvu no ES humānās palīdzības budžeta, lai 2021. gadā piesaistītu papildu finansējumu no privātā sektora humānās palīdzības kontekstā.*

4. Atbalsts humānās palīdzības sniegšanai labvēlīgākas vides izveidei

4.1. Starptautisko humanitāro tiesību ievērošanas veicināšana

Starptautiskās humanitārās tiesības (SHT) ir starptautiski saskaņotu un vispāratzītu noteikumu kopums, kura mērķis ir ierobežot bruņotu konfliktu sekas un aizsargāt civiliedzīvotājus un citas personas, kas nepiedalās karadarbībā. **SHT ievērošana** pati par sevi ir svarīgs mērķis; tā ir arī iedarbīgas humānās palīdzības priekšnoteikums un var arī vispār novērst šādas palīdzības nepieciešamību. Mūsdienās šo noteikumu pārkāpumi ir bieža parādība. Karojošie grupējumi visai bieži par mērķi izvēlas civiliedzīvotājus, tostarp humānās palīdzības un veselības aprūpes darbiniekus.

ES ir izstrādājusi norādes par SHT ievērošanas veicināšanu⁵⁸ un sniedz atbalstu militāro un drošības spēku un diplomātiskā personāla apmācībai. Šis atbalsts tiks turpināts arī saskaņā ar jaunajiem ES ārējiem instrumentiem (2021.–2027. gadam). **ES būtu jāturpina konsekventi izvirzīt SHT veicināšanu un piemērošanu savas ārējās darbības centrā.** Šajā kontekstā ES turpinās stingri atbalstīt Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas pilnvaras faktiskas SHT piemērošanas jomā.

Atbilstīgi saskaņotai ES pieejai būtu konsekventi jānosoda nopietni SHT pārkāpumi. Būtu jāstiprina SHT kā daļas no ES ārējiem instrumentiem ievērošanas nodrošināšana, tostarp veicot pienācīgu pārbaudi. Tāpat ES vajadzētu izmantot savu politisko un ekonomisko

⁵⁷ Piemēram, Iniciatīvas par humānās palīdzības sniegšanas principiem un labu praksi kontekstā, pildot līdzpriekšsēdētāja funkcijas (2018–2021), un kā Humānās palīdzības un noturības ieguldījumu iniciatīvas <https://www.weforum.org/projects/humanitarian-investing-initiative?emailType=Newsletter> dalībniece.

⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=LEGISSUM:ah0004>.

ietekmi, lai veicinātu SHT ievērošanu partnervalstīs, piemēram, attiecīgā gadījumā politiskajos un cilvēktiesību dialogos, kā arī tirdzniecības un palīdzības sniegšanas attiecībās ar partnervalstīm.

Arvien biežāka sankciju izmantošana — īpaši trešo valstu vienpusēji piemērotas sankcijas, no kurām dažas ir eksteritoriāla mēroga, — arī sarežģīt humānās palīdzības sniegšanu un aizkavē principos balstītas humanitārās rīcības īstenošanu. Cenšoties samazināt riskus, bankas un citas finanšu iestādes ierobežo vai pārtrauc darbību jurisdikcijās, uz kurām attiecas sankcijas, tādēļ humānās palīdzības darījumi kļūst sarežģītāki un dažkārt pat neiespējami. Lai gan ES ierobežojošajiem pasākumiem ir konkrēti nolūki un to mērķis nav kavēt humānās palīdzības sniegšanu, tie ietver vairākas **saistības**, kuru pārkāpuma rezultātā var tikt ierosināta tiesvedība, tostarp piemērots valsts līmeņa kriminālsods.

ES ir īstenojusi informatīvas darbības ar mērķi atvieglot humānās palīdzības sniegšanu vidē, uz kuru attiecas sankcijas, tostarp izdevusi Komisijas norādījumus saistībā ar Covid-19 pandēmiju⁵⁹. **ES vajadzētu turpināt un vēl vairāk pastiprināt atbalstu saviem humānās palīdzības partneriem, ņemot vērā viņu tiesības un pienākumus dažādu ES sankciju režīmu kontekstā**⁶⁰. Vienlaikus ES būtu jātiecas savos sankciju režīmos konsekventi piemērot **humānās palīdzības izņēmumus**⁶¹. Saskaņā ar “Aicinājumu veicināt starptautisko humanitāro tiesību ievērošanu un principos balstītu humanitāro rīcību”, kuram ES nesēn pievienojās⁶², pret humānās palīdzības un veselības aprūpes darbiniekiem, kas iesaistīti atbilstoši SHT un humānās palīdzības principiem veiktās darbībās, nevajadzētu vērst kriminālvajāšanu. Tāpat ES vajadzētu apsvērt pievienot **SHT pārkāpumus kritērijiem, saskaņā ar kuriem fiziskas vai juridiskas personas tiek iekļautas attiecīgajos ES sankciju režīmos.**

Mērķis: *izvirzīt starptautisko humanitāro tiesību (SHT) ievērošanu ES ārējās darbības centrā ar mērķi aizsargāt civiliedzīvotājus, atbalstīt principos balstītu humanitāro rīcību un aizsargāt humānās palīdzības un veselības aprūpes darbiniekus.*

Galvenās darbības:

- *ieviest ES līmeņa SHT koordinācijas mehānismu, lai nodrošinātu SHT pārkāpumu labāku pārraudzību pasaulē, veicinātu attiecīgo ES rīcībspēku koordināciju un atbalstītu spēcīgāku ES humanitāro diplomātiju.*
- *Turpināt SHT ievērošanas satvara (kā daļas no ES ārējiem instrumentiem) stiprināšanu, tostarp veicot pienācīgu pārbaudi, kā arī attiecīgā gadījumā īstenojot*

⁵⁹ Komisijas norādījumi par humānās palīdzības sniegšanu nolūkā apkarot Covid-19 pandēmiju konkrētā vidē, uz kuru attiecas ES ierobežojošie pasākumi: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/201116-humanitarian-aid-guidance-note_lv.pdf

⁶⁰ Piemēram, paziņojumā “ES ekonomikas un finanšu sistēma: veicināt atvērību, stiprumu un noturību” ir paredzēta esošo režīmu pārskatīšana, lai cita starpā novērtētu to ietekmi uz humānās palīdzības sniegšanu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0032&qid=1611728656387>

⁶¹ Humānās palīdzības izņēmumi ir iekļauti septiņos no 42 pašlaik spēkā esošajiem ES sankciju režīmiem.

⁶² Aicinājumu izdeva Francijas un Vācijas ārlietu ministri Ņujorkā 2019. gada 26. septembrī. ES to apstiprināja 2020. gada decembrī (<https://onu.delegfrance.org/Strengthening-respect-for-international-humanitarian-law>).

politiskos, drošības un cilvēktiesību dialogus un tirdzniecības nolīgumus ar partnervalstīm.

- *Apsvērt iespēju attiecīgā gadījumā noteikt nopietnus SHT pārkāpumus par pamatu iekļaušanai ES sankciju režīmos, vienlaikus nodrošinot, ka tas potenciāli negatīvi neietekmē humānās palīdzības darbības.*
- *Turpināt nodrošināt SHT pilnīgu atspoguļošanu ES sankciju politikā, tostarp konsekventi iekļaujot ES sankciju režīmos humānās palīdzības izņēmumus. Izstrādāt efektīvu satvaru, lai humānās palīdzības organizācijas, kuras saņem ES finansējumu, varētu izmantot šādus izņēmumus. Turpināt sniegt praktisku atbalstu humānās palīdzības organizācijām, ņemot vērā viņu tiesības un pienākumus dažādu ES sankciju režīmu kontekstā.*
- *Turpināt veicināt dialogu starp visām humānajā palīdzībā iesaistītajām pusēm (palīdzības sniedzējiem, regulatīvajām iestādēm, NVO un bankām) ar mērķi veicināt humānās palīdzības nodrošināšanu visiem, kam tā ir nepieciešama.*

4.2. ES sadarbības un līderības pilnveidošana

Eiropas komandas pieejas izmantošana darbā

Tā kā tas ir viens no redzamākajiem ES ārējās darbības aspektiem, ES humānā palīdzība bauda spēcīgu sabiedrības atbalstu⁶³. Saskaņā ar ES līgumiem gan dalībvalstīm, gan ES ir būtiska un skaidra loma humānās palīdzības jomā. Šo kolektīvo ietekmi ir iespējams izmantot, koordinējot centienus un nodrošinot papildināmību, kā arī veicinot humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieeju.

Konkrēti — **kopīgi ES vēstījumi par lielākajām humanitārajām krīzēm** var atbalstīt “humanitārās diplomātijas” iniciatīvas divpusējā, reģionālā un starptautiskā līmenī. **Apvienoti ES solījumi** (papildus dalībvalstu individuāli uzņemtajām saistībām) var veicināt ES apņemšanās redzamību starptautiskās līdzekļu devēju konferencēs.

Īstenojot Eiropas komandas pieeju, dalībvalstis un Komisija var gūt labumu arī no vēl ciešākas **analīzes datu koplietošanas un apvienošanas** krīzes situācijās. Tādējādi papildus ES delegāciju zināšanām Komisija turpinās darīt dalībvalstīm pieejamas specializētas zināšanas no sava humānās palīdzības tīkla⁶⁴. Tas ietvers sistemātiskāk pieejamu iespēju daļu to finansējuma konkrētās krīzēs (kas pieejams kā tiešais ieguldījums ES budžeta instrumentos) īstenot **ārējo piešķirto ieņēmumu** veidā.

Tāpat **resursu apvienošana** var palīdzēt maksimāli palielināt ES un dalībvalstu intervencu ietekmi, vienlaikus piedāvājot dalībvalstīm iespēju paplašināt to sniegtās humānās palīdzības tvērumu. Protams, šādi centieni vien papildinās pastāvošos kopfinansēšanas mehānismus, un tiem nevajadzētu savstarpēji konkurēt.

Operatīvajā līmenī Komisija sniegs piensumu ar savām specializētajām zināšanām un resursiem humānās palīdzības un civilās aizsardzības jomā, tostarp izmantojot savu humānās

⁶³ Saskaņā ar 2020. gada decembra Eurobarometra datiem 91 % aptaujāto ES iedzīvotāju pauž uzskatu, ka ir svarīgi vai ļoti svarīgi, ka ES finansē humānās palīdzības darbības:

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2265>

⁶⁴ Komisijas humānās palīdzības tīklu (ECHOField) veido 49 biroji 41 valstī, tajos strādā aptuveni 450 ekspertu, kas nodrošina tehnisko atbalstu un ES humānās palīdzības uzraudzību.

palīdzības jomas ekspertu tīklu un Savienības Civilās aizsardzības zināšanu tīklu⁶⁵. Vienlaikus ES turpinās izstrādāt politiku un norādījumus attiecīgajos humānās palīdzības virzienos, balstoties uz tās tematiskās politikas ietekmi tādās jomās kā aizsardzība, dzimums, invaliditāte, pārtika, uzturs, veselība, tostarp garīgā veselība un psihosociālais atbalsts, pajumte, ūdens, sanitārija un higiēna, izglītība ārkārtas situācijās, vide un palīdzības sniegšanas metodes (piemēram, palīdzība naudā).

Aktīvi veicinot dialogu par humānās palīdzības jautājumiem daudzpusējā līmenī, Komisija 2021. gadā organizēs **Eiropas Humānās palīdzības forumu** ar mērķi Eiropas komandas garā veicināt **noturīgākas diskusijas un dialogu, tostarp par šajā paziņojumā izvirzītajiem humānās palīdzības politikas jautājumiem**. Tajā piedalīsies dalībvalstu, ES iestāžu, tostarp Eiropas Parlamenta, un operatīvo humānās palīdzības rīcībspēku galvenās ieinteresētās personas.

Turklāt Komisija turpinās centienus veicināt **ES humānās palīdzības redzamību**. Komisija atjauninās norādījumus un pārredzamības pienākumu uzraudzību, pilnvarojot savus humānās palīdzības partnerus vairāk ieguldīt informētības uzlabošanā par ES humāno palīdzību. Komisijas komunikācijas darbības atbalstīs vispārējos pārredzamības, pārskatatbildības un pilsoņdialoga principus.

ES humānās palīdzības pasākumu stiprināšana daudzpusējā līmenī

Problemātiskā ģeopolitiskajā vidē ES ir apņēmusies atbalstīt ANO centrālo koordinējošo lomu reaģēšanā uz humanitārajām krīzēm un starptautiskā normatīvā un tiesiskā regulējuma iedibināšanā un uzturēšanā. Lai lietderīgi atbalstītu ANO, ES un tās dalībvalstīm ir ļoti svarīgi censties **sistemātiski nostiprināt pozīcijas** starptautiskos un daudzpusējos forumos, tostarp ANO centros Ņujorkā, Ženēvā un Romā. ES turpinās aktīvi piedalīties starptautiskos dialogos par humānās palīdzības jautājumiem, tostarp ANO Ģenerālajā asamblejā un ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomē. ES turpinās stiprināt savu **iesaisti ANO aģentūru, fondu un programmu pārvaldības struktūrās**⁶⁶.

Mērķis: *veicināt ES iesaistīšanos un līderību humānās palīdzības jomā ar mērķi nodrošināt maksimālu ietekmi.*

Galvenās darbības:

- *veicināt kopīgus ES un tās dalībvalstu vēstījumus par lielākajām humanitārajām krīzēm un rosināt apvienotus ES un dalībvalstu solījumus starptautiskās humānās palīdzības līdzekļu devēju konferencēs (papildus valsts mēroga konferencēm), īstenojot Eiropas komandas pieeju. Tiek tiek apvienoti ES un dalībvalstu pozīcijas attiecīgos starptautiskajos un daudzpusējos forumos.*
- *Izstrādāt iespēju ES dalībvalstīm izmantot ārējos piešķirtos ieņēmumus, lai tās varētu*

⁶⁵ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/knowledge-network_en

⁶⁶ Kopīgs paziņojums par ES ieguldījuma stiprināšanu uz noteikumiem balstītā multilaterālismā: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf.

gūt labumu no ES klātbūtnes un specializētajām zināšanām humānās palīdzības jomā.

- *2021. gadā rīkot Eiropas Humānās palīdzības forumu ar mērķi veicināt dialogu par humānās palīdzības politikas jautājumiem.*
- *Veicināt un iesaistīties turpmākā dialogā ar galvenajām ieinteresētajām personām par šajā paziņojumā ierosināto galveno darbību īstenošanu.*

5. Secinājumi

Humānā palīdzība ir konkrēta ES solidaritātes izpausme — tā ir ļoti nepieciešama pamatvērtība šajā sarežģītajā laikā. ES ir jāturpina rādīt piemēru šajā jomā, ņemot vērā augošās humānās palīdzības vajadzības un resursu ierobežotību un saskaņā ar tās pamatprincipiem un vērtībām. Šajā paziņojumā izklāstīto vērienīgo darba kārtību ir iespējams izpildīt tikai ciešā sadarbībā ar ES dalībvalstīm un ES humānās palīdzības partneriem. Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi pievienoties, atbalstot un virzot uz priekšu šajā paziņojumā ierosinātās darbības.

Papildinājums. Galveno darbību pārskats

ES galvenās darbības

***Mērķis:** veicināt elastīgus un efektīvus humanitārās rīcības un finansēšanas mehānismus.*

- Paplašināt daudzgadu un elastīgu finansēšanas kārtību ar humānās palīdzības partneriem, vienmēr, kad iespējams izmantot saiknes pieeju, sasaistot to ar attīstības instrumentiem, un vienkāršot/saskaņot ziņošanas prasības saskaņā ar Lielo

vienošanas, vienlaikus nodrošinot, ka aģentūras savstarpēji koordinē vajadzību novērtēšanu un tiek stiprināta ES atbalsta pārskatatbildība, efektivitāte un redzamība.

- Palielināt ES atbalstu vietējiem palīdzības sniedzējiem, tostarp paplašinot tādu valstu kopfinansējuma un citu finansēšanas mehānismu izmantošanu, kas piešķir prioritāti vietējiem rīcībspēkiem.
- Izstrādāt norādījumus par to, kā veicināt vienlīdzīgas partnerības ar vietējiem palīdzības sniedzējiem.
- Veicināt plašāku digitālo rīku lietojumu humānās palīdzības partneru vidū, tostarp kopīgi strādājot, lai izveidotu labvēlīgu vidi.
- Pārskatot ES tematisko politiku par naudas pārskaitījumiem, izstrādāt konkrētus norādījumus par digitālās naudas izmantošanas paplašināšanu un nodrošināt palīdzības saņēmēju piekļuvi digitālajiem risinājumiem.
- Atbalstīt, izvērst un veicināt ieguldījumus pārbaudītos, izmaksu ziņā efektīvos, tehnoloģijās balstītos humānās palīdzības risinājumos, arī balstoties uz Eiropas Inovācijas padomes 2020. gada balvas piemēru.

Mērķis: nodrošināt, ka ES humāno palīdzību ir iespējams ātri un efektīvi piegādāt tiem, kam tā nepieciešama.

- Izveidot Eiropas humānās palīdzības spējas ar mērķi pēc vajadzības novērst pastāvošos trūkumus, ļaujot ES dalībvalstīm un humānās palīdzības partneriem ātri sniegt humāno palīdzību, koordinējot darbu ar Savienības civilās aizsardzības mehānismu un papildinot to.

Mērķis: turpināt integrēt klimata pārmaiņu ietekmes un vides faktoros humānās palīdzības politikā un praksē un stiprināt koordināciju attīstības, drošības un klimata/vides rīcībspēku starpā ar mērķi veidot mazāk aizsargāto kopienu noturību.

- Sagatavot norādījumus un apmācību ES humānās palīdzības partneriem par humānās palīdzības zaļināšanu ar mērķi samazināt humānās palīdzības klimatisko un vidisko pēdu.
- Izsekot ar klimatu saistītos izdevumus saskaņā ar ES Humānās palīdzības regulu.

Mērķis: nodrošināt, ka visi humānās palīdzības, attīstības, miera un citu jomu politikas virzieni darbojas kopā, lai labāk sasaistītu ārkārtas palīdzību un ilgtermiņa risinājumus ar mērķi samazināt vajadzības un novērst konfliktu un krīžu pamatcēloņus.

- Sistemātiski veikt apvienotu ES mēroga analīzi par riskiem, vajadzībām, neaizsargātības aspektiem un krīžu strukturālajiem cēloņiem, kā arī attiecīgā gadījumā kopīgi izstrādāt ES politikas programmas un plānus saskaņā ar humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieeju.
- Veidot reālu sasaisti starp dažādajām humānās palīdzības, attīstības un miera veidošanas darbībām un izmantot esošos instrumentus, piemēram, politikas dialogu, ar mērķi stiprināt valsts un vietēja mēroga spējas, tostarp nevalstisko iestāžu spējas, lai nodrošinātu pamatpakalpojumus un atbalstītu noturības veidošanu.

- Paplašināt atbalstu uz naudas izmaksu balstītiem sociālās drošības tīkliem, kas spēj reaģēt uz satricinājumiem.
- Veicināt efektīvu humānās palīdzības civilmilitāro koordināciju visos attiecīgajos kontekstos, lai tādējādi aizsargātu humāno telpu, novērstu dublēšanos, samazinātu pretrunas un maksimāli palielinātu iespējamās sinerģijas ar drošības un aizsardzības jomas rīcībspēkiem.
- Veidot sinerģijas ar ES miera mediācijas un konfliktu novēršanas centieniem, pilnībā ievērojot humānās palīdzības principus, ar mērķi pastiprināt pasākumus ciešanu mazināšanai.
- Integrēt izglītību humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes prioritārajās jomās, lai palīdzētu mazināt globālās atšķirības izglītības jomā līdzās tādām nozarēm kā veselības aprūpe, pārtikas nodrošinājums, gatavība katastrofām un klimatnoturība.

Mērķis: būtiski palielināt humanitārās rīcības resursu bāzi.

- Izmēģinājuma kārtā uzsākt finansējuma apvienošanas iniciatīvu no ES humānās palīdzības budžeta, lai 2021. gadā piesaistītu papildu finansējumu no privātā sektora humānās palīdzības kontekstā.

Mērķis: izvirzīt starptautisko humanitāro tiesību (SHT) ievērošanu ES ārējās darbības centrā ar mērķi aizsargāt civiliedzīvotājus, atbalsīt principos balstītu humanitāro rīcību un aizsargāt humānās palīdzības un veselības aprūpes darbiniekus.

- Ieviest ES līmeņa SHT koordinācijas mehānismu, lai nodrošinātu SHT pārkāpumu labāku pārraudzību pasaulē, veicinātu attiecīgo ES rīcībspēku koordināciju un atbalstītu spēcīgāku ES humanitāro diplomātiju.
- Turpināt SHT ievērošanas satvara (kā daļas no ES ārējiem instrumentiem) stiprināšanu, tostarp veicot pienācīgu pārbaudi, kā arī attiecīgā gadījumā īstenojot politiskos, drošības un cilvēktiesību dialogus un tirdzniecības nolīgumus ar partnervalstīm.
- Turpināt veicināt dialogu starp visām humānajā palīdzībā iesaistītajām pusēm (palīdzības sniedzējiem, regulatīvajām iestādēm, NVO un bankām) ar mērķi veicināt humānās palīdzības nodrošināšanu visiem, kam tā ir nepieciešama.

Mērķis: veicināt ES iesaistīšanos un līderību humānās palīdzības jomā ar mērķi nodrošināt maksimālu ietekmi.

- 2021. gadā rīkot Eiropas Humānās palīdzības forumu ar mērķi veicināt dialogu par humānās palīdzības politikas jautājumiem,
- Veicināt un iesaistīties turpmākā dialogā ar galvenajām ieinteresētajām personām par šajā paziņojumā ierosināto galveno darbību īstenošanu.

ES un dalībvalstu galvenās darbības

Mērķis: turpināt integrēt klimata pārmaiņu ietekmes un vides faktoros humānās palīdzības politikā un praksē un stiprināt koordināciju attīstības, drošības un klimata/vides rīcībspēku starp ar mērķi veidot mazāk aizsargāto kopienu noturību.

- Būtiski palielināt to klimata jomas finansējuma daļu, ko piešķir noturības un pielāgošanās veicināšanai katastrofām vispakļautākajās valstīs un reģionos, saskaņā ar jauno ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām un atbilstīgi humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieejai.
- Veicināt neaizsargāto iedzīvotāju grupu klimatnoturību un vides noturību, īstenojot humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes pieeju, un nodrošināt jaunu norādījumu par gatavību katastrofām izplatīšanu un īstenošanu ES humānās palīdzības partneru starpā ciešā koordinācijā ar attīstības un klimata politikas rīcībspēkiem.
- Turpināt izstrādāt un piemērot riska novērtēšanā balstītas pieejas, tostarp riska finansēšanu, un izvērst profilaktisku rīcību dažādos humānās palīdzības kontekstos un sniegšanas reģionos.

Mērķis: nodrošināt, ka visi humānās palīdzības, attīstības, miera veidošanas un citu jomu politikas virzieni darbojas kopā, lai labāk sasaistītu ārkārtas palīdzību un ilgtermiņa risinājumus ar mērķi samazināt vajadzības un novērst konfliktu un krīžu pamatcēloņus.

- Stiprināt ES humānās palīdzības, attīstības un miera veidošanas darbību koordinācijas mehānismus vietējā līmenī, lai ar ES delegāciju un ECHO operatīvo biroju atbalstu nodrošinātu apvienotus un saskaņotus rezultātus. Šajā satvarā cieši sadarboties ar ES dalībvalstīm, īstenojot Eiropas komandas pieeju.
- Izmantot ES politisko un diplomātisko sadarbību un visus pieejamos instrumentus, lai novērstu krīzes, atrisinātu konfliktus un veidotu mieru, vienlaikus pastiprinot interešu aizstāvību humānās palīdzības operāciju atbalstam, lai veicinātu humānās palīdzības principu un starptautisko humanitāro tiesību ievērošanu un piekļuvi civiliedzīvotāju aizsardzībai.

Mērķis: būtiski palielināt humanitārās rīcības resursu bāzi.

- Sadarboties ar dalībvalstīm, lai veicinātu pastiprinātas humānās palīdzības finansēšanas saistības, kas ir proporcionālas pēdējos gados strauji pieaugušajām humānās palīdzības vajadzībām un prasībām, atgādinot par ES apņemšanos piešķirt 0,7 % nacionālā kopienākuma kā oficiālo attīstības palīdzību.
- Pastiprināt ES sadarbību ar tradicionālajām un jaunajām palīdzības sniedzējām valstīm, lai atgādinātu par kopīgo atbildību humānās palīdzības atbalstīšanā un sistemātiskāk to integrētu ES politiskajā dialogā ar attiecīgām trešām valstīm. Stiprināt vai veidot pasaules līmeņa alianses ar līdzīgi domājošām valstīm, lai veicinātu globālos humānās palīdzības centienus.

Mērķis: *izvirzīt starptautisko humanitāro tiesību (SHT) ievērošanu ES ārējās darbības centrā ar mērķi aizsargāt civiliedzīvotājus, atbalstīt principos balstītu humanitāro rīcību un aizsargāt humānās palīdzības un veselības aprūpes darbiniekus.*

- Apsvērt iespēju attiecīgā gadījumā noteikt nopietnus SHT pārkāpumus par pamatu iekļaušanai ES sankciju režīmos, vienlaikus nodrošinot, ka tas potenciāli negatīvi neietekmē humānās palīdzības darbības.
- Turpināt nodrošināt SHT pilnīgu atspoguļošanu ES sankciju politikā, tostarp konsekventi iekļaujot ES sankciju režīmos humānās palīdzības izņēmumus. Izstrādāt efektīvu satvaru, lai humānās palīdzības organizācijas, kuras saņem ES finansējumu, varētu izmantot šādus izņēmumus. Turpināt sniegt praktisku atbalstu humānās palīdzības organizācijām, ņemot vērā viņu tiesības un pienākumus dažādu ES sankciju režīmu kontekstā.

Mērķis: *veicināt ES iesaistīšanos un līderību humānās palīdzības jomā ar mērķi nodrošināt maksimālu ietekmi.*

- Veicināt kopīgus ES un tās dalībvalstu vēstījumus par lielākajām humanitārajām krīzēm un rosināt apvienotus ES un dalībvalstu solījumus starptautiskās humānās palīdzības līdzekļu devēju konferencēs (papildus valsts mēroga konferencēm), īstenojot Eiropas komandas pieeju. Tiekies apvienot ES un dalībvalstu pozīcijas attiecīgos starptautiskajos un daudzpusējos forumos.
- Izstrādāt iespēju ES dalībvalstīm izmantot ārējos piešķirtos ieņēmumus, lai tās varētu gūt labumu no ES klātbūtnes un specializētajām zināšanām humānās palīdzības jomā.